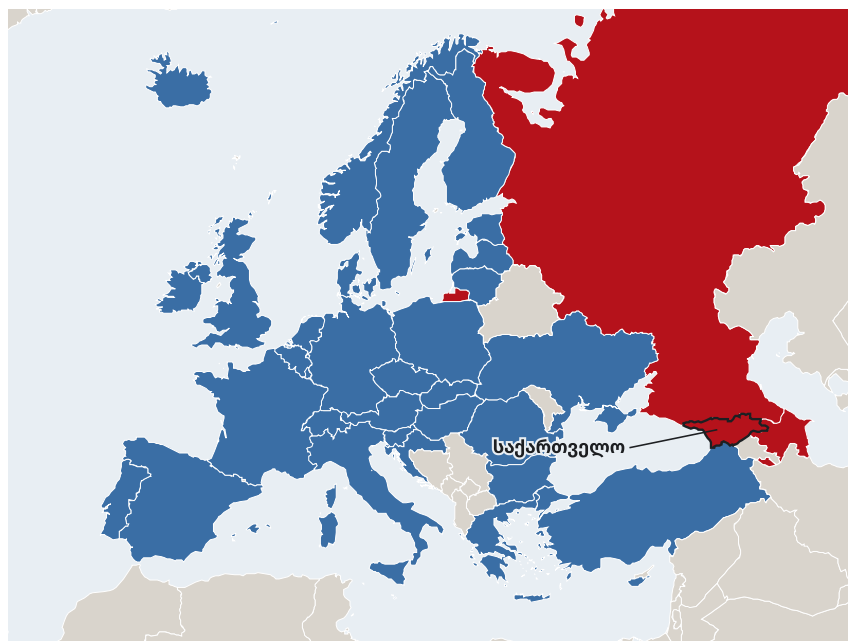

ADHD-ის მომსახურება საქართველოში: განსხვავება ევროპასთან და შვიდი ნაბიჯი მის აღმოსაფხვრელად

ADHD აქვს ყოველი 100 ბავშვიდან დაახლოებით 6-ს და ყოველი 100 ზრდასრულიდან 2–3-ს; საქართველოში ეს დაახლოებით 100 000 ადამიანი იქნებოდა.¹ ევროპულ გაიდლაინებში პირველი რიგის წამლები საქართველოში ხელმისაწვდომი არ არის,^{2,3} ეროვნული კლინიკური გაიდლაინი არ არსებობს, სპეციალისტები ძირითადად თბილისში მუშაობენ, მკურნალობის ხარჯებს კი ოჯახები თავად იხდიან.⁴ შვიდი პრაქტიკული ნაბიჯი, რომლებიც სხვა ქვეყნებში უკვე გამოიყენება, მომსახურებას ევროპულ სტანდარტებთან დაახლოებდა.

მდგომარეობა

- საქართველოში არცერთი სტიმულატორი ADHD-ის წამალი არ არის რეგისტრირებული. იყიდება მხოლოდ ატომოქსეტინი, რომლის შოვნაც ხშირად ჭირს.³
- მეთილფენიდატი რეცეპტით ხელმისაწვდომია ევროკავშირის ყველა ქვეყანაში, ასევე გაერთიანებულ სამეფოში, შვეიცარიაში, თურქეთსა და უკრაინაში.^{5,2,6,7,8}
- საქართველოს კანონით მეთილფენიდატი და ამფეტამინები ნარკოტიკულ საშუალებებად ითვლება. 2026 წელს ტურისტს, რომელსაც დანიშნული წამალი საჭირო დოკუმენტების გარეშე ჰქონდა, კონტრაბანდის ბრალი წაუყენეს.^{9,10}
- ADHD-ის ეროვნული გაიდლაინი არ არსებობს, სპეციალისტების უმეტესობა თბილისში მუშაობს, თერაპიას კი დაბლვევა არ ფარავს.⁴
- სახალხო დამცველის დასკვნით, რეგიონებში ინკლუზიური განათლების სპეციალისტების ნაკლებობაა.¹¹

■ მეთილფენიდატი რეცეპტით ხელმისაწვდომია

■ ხელმიუწვდომელია

შვიდი ნაბიჯი

1. **მეთილფენიდატის რეგისტრაცია** — მინიმუმ ერთი ხანმოკლე და ერთი ხანგრძლივი მოქმედების ფორმა, ბავშვებისა და ზრდასრულებისთვის, როგორც ეს მალდივებმა 2026 წელს გააკეთა.¹²
2. **კონტროლირებადი დანიშვნის სისტემა** მჭიდრო მონიტორინგით, როგორც გერმანიაში.¹³ გაეროს წესებით ეს კონტროლირებადი წამლებია და არა აკრძალული ნივთიერებები.¹⁴

3. **ეროვნული კლინიკური გაიდლაინის მიღება** ბავშვებისა და ზრდასრულებისთვის, NICE-ისა და AWMF-ის გაიდლაინებზე დაყრდნობით.^{2,15}
4. **სპეციალისტებისა და ოჯახის ექიმების გადამზადება თბილისის გარეთაც** და შეფასებისა და მკურნალობის ჩართვა ჯანმრთელობის დაცვის სახელმწიფო პროგრამებში.¹⁶
5. **მოსწავლეების მხარდაჭერა:** მასწავლებლების გადამზადება, ინდივიდუალური სასწავლო გეგმები და სამართლიანი პირობები ეროვნულ გამოცდებზე.¹⁷
6. **მკაფიო, გამოქვეყნებული წესები მოგზაურებისთვის** და კანონიერი გზა მაცხოვრებლებისთვის, ვიდრე წამლები დარეგისტრირდება.¹⁸
7. **მონაცემების შეგროვება და ოჯახების ჩართვა** მომსახურების დაგეგმვაში, როგორც ეს ავსტრალიის საპარლამენტო კომისიამ ურჩია.¹⁹

საქართველოს ვალდებულებები

- გაეროს კონვენცია შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების შესახებ, რომელიც საქართველოში 2014 წლიდან მოქმედებს, მოიცავს ჯანმრთელობის დაცვისა და ინკლუზიური განათლების უფლებას.²⁰
- ევროპის საბჭოს 2042-ე რეზოლუცია ნევრ სახელმწიფოებს ექიმების ADHD-ზე გადამზადებას, გაიდლაინების მიხედვით დიაგნოსტიკასა და სრულ მკურნალობას სთხოვს.²¹
- საქართველო 2023 წლის დეკემბრიდან ევროკავშირის კანდიდატი ქვეყანაა.²²

„ADHD ადვოკატირება საქართველო“ · info@adhd.advocacy.ge · adhd.advocacy.ge

საიდან არის ეს ინფორმაცია

1. Faraone, S.V. და სხვ. (2021). „The World Federation of ADHD International Consensus Statement: 208 evidence-based conclusions about the disorder“. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews* 128: 789–818 (ინგლისურ ენაზე).
2. დიდი ბრიტანეთის ჯანმრთელობისა და მოვლის ხარისხის ეროვნული ინსტიტუტი (NICE). NG87: Attention deficit hyperactivity disorder: diagnosis and management (2018, განახლდა 2019 წელს; ინგლისურ ენაზე).
3. „ADHD საქართველოში“. adhd.ge, დამოუკიდებელი მოხალისეობრივი საიტი. მოიცავს ჯანდაცვის სამინისტროს 2023 წლის თებერვლის პასუხს. ბოლოს განახლდა 2026 წლის 9 ივლისს.
4. რადიო თავისუფლება (2026 წლის 13 ივნისი). „გეხმარება ცხოვრებაში, მაგრამ პრობლემებს გიქმნის კანონთან - რა გელის, თუ ADHD-ის წამალი გიპოვეს?“
5. ევროპის წამლების სააგენტო (2009). „European Medicines Agency makes recommendations for safer use of Ritalin and other methylphenidate-containing medicines in the EU“ (ინგლისურ ენაზე).
6. Swissmedic (2012). „შეთილფერადობის შემცველი პრეპარატების გადახედვის დასრულება“ (ინგლისურ და გერმანულ ენებზე).
7. Öner, Ö. და სხვ. (2017). „ADHD Medication Trends in Turkey: 2009–2013“. *Journal of Attention Disorders* (ინგლისურ ენაზე).
8. Likicontrol, უკრაინა. „Concerta: გამოყენების ინსტრუქცია“, რეგისტრაცია UA/14199/01/03 (უკრაინულ ენაზე).
9. საქართველოს პარლამენტი (2013). „ნარკოტიკული საშუალებების, ფსიქოტროპული ნივთიერებების, პრეკურსორებისა და ნარკოლოგიური დანართების შესახებ“ საქართველოს კანონში ცვლილებების შეტანის თაობაზე, №845-რს, დანართი 2. საქართველოს საკანონმდებლო მაცნე.
10. OC Media (2026 წლის ივნისი). „Canadian tourist arrested in Georgia for having ADHD medication released after hefty fine“ (ინგლისურ ენაზე).
11. ომბუდსმენთა ევროპული ქსელი (2025 წლის 17 დეკემბერი). „Conference on Preschool, Inclusive and General Education“: საქართველოს სახალხო დამცველის განცხადება (ინგლისურ ენაზე).
12. მაღდივის რესპუბლიკის პრეზიდენტის ადმინისტრაცია (2026 წლის 12 მაისი). „President issues decree amending the Drugs Act to facilitate the availability of methylphenidate for ADHD treatment“ (ინგლისურ ენაზე).
13. გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკა. ნარკოტიკული საშუალებების შესახებ კანონი (Betäubungsmittelgesetz), დანართი III: ბრუნვაში დაშვებული და გამონერადი ნარკოტიკული საშუალებები (გერმანულ ენაზე).
14. ნარკოტიკების კონტროლის საერთაშორისო საბჭო. „მწვანე სია“: საერთაშორისო კონტროლს დაქვემდებარებული ფსიქოტროპული ნივთიერებები (1971 წლის კონვენცია ფსიქოტროპული ნივთიერებების შესახებ; ინგლისურ ენაზე).
15. გერმანიის სამეცნიერო სამედიცინო საზოგადოებების ასოციაცია (AWMF). S3 გაიდლაინი 028-045: ADHD ბავშვებში, მოზარდებსა და ზრდასრულებში (გერმანულ ენაზე).
16. NHS England (2025 წლის ნოემბერი). „NHS England responds to ADHD Taskforce final report“ (ინგლისურ ენაზე).
17. საქართველოს განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის მინისტრის 2024 წლის 12 თებერვლის ბრძანება №25/6 „ინკლუზიური განათლების დაწერვის, განვითარებისა და მონიტორინგის წესების, აგრეთვე სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე მოსწავლეთა იდენტიფიკაციის მექანიზმის დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს განათლებისა და მეცნიერების მინისტრის 2018 წლის 21 თებერვლის №16/ნ ბრძანებაში ცვლილების შეტანის შესახებ.
18. საქართველოს შემოსავლების სამსახური. Prohibited and Permitted Medicaments (საბაჟო ბროშურა, PDF, ინგლისურ ენაზე).
19. The Conversation (2023 წლის ნოემბერი). „A Senate inquiry says Australia needs a national ADHD framework to improve diagnosis and reduce costs“ (ინგლისურ ენაზე).
20. საქართველოს მთავრობა. საქართველოს პირველი ანგარიში შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა უფლებების კომიტეტისთვის (CRPD/C/GEO/1). გაერო (ინგლისურ ენაზე).
21. ევროპის საბჭოს საპარლამენტო ასამბლეა (2015). რეზოლუცია 2042: Ensuring comprehensive treatment for children with attention disorders (ინგლისურ ენაზე).
22. ევროკავშირის საბჭო. „Georgia“: კანდიდატის სტატუსი მიენიჭა 2023 წლის დეკემბერში (ინგლისურ ენაზე).